

KUTATÓTÁBOR A NAGY-STRÁZSA-HEGYEN

2012. március 15-18.

A BEBTE kihasználva az ünneppel járó hosszú hétvégét, barlangász kutatótábort szervezett a Dorog és Esztergom között húzódó Nagy-Strázsa-hegyre március 15-18. között. A tábornak kettős célja volt; a Sátorkőpusztai-barlang Benedek terméből nyíló „Disznófürdő-ág” végpontjának megkutatása, valamint a szomszédos Strázsa-barlang végponti szűkületének tágítása, a feltételezett tágabb járatok elérése céljából.

Ez utóbbi helyen két nap alatt csak nagyon rövid szakaszon sikerült tovább haladni a kőzet típusa miatt. A további munkákat későbbre halasztottuk.

Érdemben a Sátorkőpusztai-barlangban végeztünk komolyabb munkát. Az előzményekhez tartozik egy közelmúltban elvégzett klimatológiai mérésorozat, aminek eredménye több komponens vizsgálatával arra mutatott, hogy a mélyben még feltáratlan légtéres járatok húzódnak. Ennek próbáltunk utánanézni.

A „Disznófürdő” eredetileg nedves agyagos aljzatát – amelyet egyébként a felülről csöpögő vizek áztatnak át – sikerült 20-30 cm-rel lesüllyesztenünk, lehetővé téve a végpont relatíve kényelmes megközelítését. A kb. 5 méter hosszú terem elszűkülő, és törmelékkel erőteljesen feltöltött végpontját ugyancsak lemélyítettük kb. 60 cm-rel. Kb. 1,5-2 köbméter törmelék kibontása és kitermelése során (a Benedek Endre-teremben létesítettünk ideiglenes depót) egy reményteljes „motivációs” hasadék nyílt meg előttünk. Ebbe 2 méteres mélységbe tudtunk betekinteni (rendelkezésünkre állt egy száloptikás kamera). A fülke főtéje jól láthatóan gipsszel bevont, helyenként kivehető az ún. boxwork-

szerkezet, alját viszont tetemes mennyiségű agyagos-törmelékes anyag tölti ki. Jó jel, hogy az üregből közepes erősségű huzat áramlik kifelé, aminek jótékony hatását saját bőrünkön tapasztaltuk *(nem használódott el az egyébként kis légtérű munkaterület levegője 5 ember egyidejű bent tartózkodása ellenére sem, és a por is hamar kiszelőzött)*. Feltételezzük, hogy egy gömbfülkét nyitottunk meg, amelynek kitakarítása, és

egyben folytatásának megtalálása a további cél. A kutatást ideiglenesen ebben a fázisában hagytuk abba, az eddigi eredmények mindenképpen biztatóak. Folytatás következik.

Kutatásvezető: Nagy Sándor

A munkálatokban közreműködtek:

Bartus Zsolt, Benedek Anikó, Benkovics Barnabás, Benkovics-Molnár Györgyi, Dimény Áron, Fadgyas F. Gábor, Fodor István, Gyarmati György, Hohl Zoltán, Horváth Adrián, Kozicz Norbert, Lieber Tamás, Mucsi Ibolya, Orosz Zsuzsa, Stipits Norbert, Stipits Zoltán, Szabó István, Szilvay Péter, Szvetnyik Csaba, Tóth István, Tóth Katinka, Vörös Gergő

Szöveg és képek:
Lieber Tamás

Képegyzék:

Leszállás (Dimény Á.)

Csúszda behelyezése a Disznófürdő bejáratához (Tóth I., Mucsi I.)

Munkavégzés nem épp kényelmes pózban (Dimény Á.)

Megnyílt az üreg

Téli álmat alvó pele teljesen összegömbölyödve

Támogatónk: Ligeti Pékség (Sárisáp)

ÚJ FELTÁRÁS A SÁTORKŐPUSZTAI-BARLANGBAN

2012. május 26-28.

Folytatva a március közepén megkezdett munkálatokat, ezúttal még komolyabb eredményekről számolhatunk be. Ahogy azt az év elején elvégzett, majd tavasszal megismételt klimatológiai méréssorozat előre jelezte, kitartó és kemény munka után, május végén végre megadta magát az új szakasz.

Kutatóink három nap alatt a kutatás kiindulópontjául szolgáló terem aljzatának

üledékes kitöltését kibontva, relatíve kényelmessé tették a munkavégzést; már ami az új bejárat kitágítását, illetve a későbbiekben felfedezett ág feltöltődött törmelékének kitermelését jelentette.

Pünkösdhétfőn, 11 óra tájban végre sikerült annyira kitágítani a bejáratot, hogy azon át bejuthassunk az új részbe. Korábban ember nem járta, kb. 8 méter hosszú folyosót találtunk, aminek falait a barlang 1946-os felfedezéskori állapotára jellemző kiválások borítják. Nagyon szép, érintetlen, rostos szerkezetű gipszkristályok, valamint borsókő figyelhető meg a falakon, a mennyezetet pedig limonitos kiválások, valamint kalcitlemezek borítják kazettás, vagy dobozszerű elrendeződésben (boxwork). Innen az új járat neve: Ékszerdoboz-ág.

Azt, hogy valójában egy új szakasz előszobájáról, vagy csupán csak egy teremről van-e szó, az elkövetkező hetek munkái döntik el. Jó jel, hogy az új rész aljzatát borító törmelék könnyen termelhető, valamint abban rések, üregek nyílnak meg. Ugyanakkor a mélyből feláramló levegő folyamatosan frissen tartja az egyébként kis légterű munkaterületet.

A falak borsóköves kitöltése szakértők szerint utalhat arra, hogy egykoron relatíve nagy légterű terem/járat lehetett itt, ami időközben feltöltődött.

Az elkövetkező hetek izgalmas, érdekes feladatot adnak tehát, amibe örömmel bevonunk másokat is, hiszen a segítség mindig jól jön.

A pünkösdi tábor résztvevői voltak:

Benedek Anikó, Benkovics Barna, Benkovics Molnár-Györgyi, Gyarmati György, Kőműves Sándor, Lieber Tamás, Mucsi Ibolya, Ostyáni János, Papp Béla, Szilvay Péter, Szvetnyik Csaba, Tóth István, Varga Árpád

Kutatásvezető: Nagy Sándor

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság**Feladó:** BEBTE-Dorog [bebte@index.hu]**Küldve:** 2012. május 29. 17:15**Címzett:** dinpi@dinpi.hu**Tárgy:** Fűri András igazgató részére**Fontosság:** Sürgős

Tisztelt Igazgató Úr!

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG	
Budapesti	
Küldés dátuma: 2012. MÁJ 30.	Melléklet: 12
Küldemény sorszáma:	1158/1/2012.
Előirat száma:	Ugyinté: Fűri András

Juhász Mártonnak telefonon jeleztem, hogy múlt hétvégén, közel két hónapos kutatómunka eredményeként a Sátorkőpusztai-barlang mélypontjáról vízszintesen kiinduló új szakaszt tártunk fel. Az eddig feltárt járat hossza kb. 8 méter, falait a barlang "újkorát" idéző gazdag, érintetlen kitöltéseggyüttes (gipsz, aragonit, boxwork) borítja.

Feltételezhető, hogy a szakasz ezzel nem ér véget, minden jel arra mutat, hogy a laza üledék eltávolítása után mind lefelé, mind hosszirányban folytatódik a járat.

Természetesen az elkövetkező hetek feladata lesz ezt igazolni.

Jelen leveletem kérem tekintse előzetes tájékoztatónak, a kutatásról hamarosan részletes beszámolót készítünk.

Üdvözlettel, Lieber Tamás

L
VI.01

BÍZTATÓ FEJLEMÉNYEK A SÁTORKŐPUSZTAI-BARLANG FELTÁRÓ-KUTATÁSÁBAN

2012. november 2-4.

A november elején „ajándékba” kapott hosszú hétvégét igyekeztünk kihasználni, hiszen az előkészületek (pl. az állások kiépítése) miatt elsősorban az ilyen alkalmak tudnak hatékonyak lenni a barlang új szakaszának továbbkutatásában.

Mint ahogy erről korábban beszámoltunk, márciusban a Disznófürdő-terem végpontján megindult kutatás május végére jelentős eredményt hozott; új ágat (Pünkösdi-ág)

fedeztünk fel, amire az 1970-es évek óta nem volt példa a barlang történetében.

Június közepén csak egyetlen napot szánhattunk erre a feladatra, majd 4,5 hónapos szünetet követően ismét összeállt egy nagyobb létszámú csapat a munka folytatására.

A három nap során amellet, hogy kb. 1,2 tonna anyagot a felszínre termeltünk, a végponton is érdemi munkát tudtunk végezni. A járat aljzatának kb. 30 cm-es lesüllyesztésével a munkavégzés némileg kényelmesebbé vált, és a Pünkösdi-ág lenyűgöző képződményei is nagyobb biztonságba kerültek.

A járat nagy részét kitöltő törmelék kipucolása után beigazolódni látszik az a feltételezés, hogy a feltárt szakasz nem ér véget, hanem a még ismeretlen részekbe vezet. Néhány nagyobb kőtömb szétvézése után vélhetően egy terem teteje mutatta meg magát, amit egyébként laza, száraz agyagos-köves összlet tölt ki, lehetővé téve a viszonylag egyszerű kitermelést.

A kutatásban egyetlen nehézséget jelent a járat lassú szellőzése, emiatt egy szellőztető ventilátort kellett beépítenünk a bontási pontra, ami a barlang nagyterméből friss levegőt juttat ide.

A végponti kutatás mellett energiát fektettünk a Disznófürdő relatíve szűk, agyagos törmelékben nyíló bejáratának kitérítésére. Elképzelhető, hogy ezzel a belsőbb szakaszok szellőzése is jobb lesz, mindenesetre az anyagmozgatásban és a közlekedésben már most is óriási könnyebbséget jelent.

A MEGLEPETÉS FOLYTATÓDIK

2012. június 16.

Társaink lelkesedése nem hagyott alább, már ami az új ág bontását jelenti és a június 16-i kutatónapon újabb érdekességre bukkantak.

Szilvay Péter beszámolója:

„...Ezúttal a végpontot támadtuk. Meg is nyílt egy kicsiny gömbfülke boltozata, ami lefelé látszik haladni. Úgy néz ki, hogy a bejáratnál már megkezdett szintsüllyesztést kell tovább folytatni. Ez viszont további nagy mennyiségű anyag kihordását fogja jelenteni, s több napi munkát. Igaz, közben érinteni fogjuk a folyosó közepe táján, a jobb oldalon lefelé nyíló kb. 60 cm mély nyílást is, amiből még akármi is kiszülhet.

A vödrözés közben kicsit alaposabban nézelődtünk is.

A folyosó a Disznófürdő eredeti északi irányához képest ÉK felé halad. Kb. 5-6 m hosszú. A bejárat szűkület lefelé alaposan ki van tágítva, de rögtön felfelé kell kúszni. A folyosó keresztmetszete olyan, hogy a bal oldala magasan van, innen egy kb. 1,5 méteres törmeléklejtő húzódik a jobb falig. Ezen a lejtőn vannak a gyönyörű és nagyon érzékeny, porózus, rostos-tűs gipsztömbök. A lejtő felszínét érdekes kőlapok borítják. Ezek némelyikén is gipsz nőtt. Az aljukat furcsa, barna színű, laza limonitos gipszes bevonat vonja be. Ebbe a lejtőbe van süllyesztve a kúszófolyosó.

A mennyezetet különösen szép okker színű boxworkos sziklatömbök alkotják. Ezek felületét is csillogó kristálykéreg fedi, ami lehet akár kalcit, vagy gipsz is. A főtében egy ferdén húzódó litoklázis is kivehető, amit limonitos anyag tölt ki. Ebből hullottak ki a talajon fekvő tenyérnyi, valamilyen kristályokkal átjárt limonitdarabok. Talán itt tetten érhető az egykori pirites anyag bomlása, és a környezetében kialakult gipszréteg? Meg kéne ezt alaposabban vizsgálni!

A folyosó vége felé a jobb oldali falat fehér borsókő vonja be. Ezek egyikén kis csepegés alakult ki, az alatta lévő borsókon vékony, sárga cseppkőkiválás történik.

Nagyon érdekesnek látszik a lejtő fölötti bal oldali fal. Sajnos, a képződmények miatt nem egyszerű megközelíteni, csak nézegetni tudtuk. Olyan, mintha valami agyagos eltömődés alja lenne, fölötte egy boltozatos üreg peremével. Ezt még jobban meg kell vizsgálni!...”

Résztevők:

Bartal János, Benedek Anikó, Deutsch Ferenc, Dimény Áron, Simon Árpád, Szilvay Péter

ÚJ FELTÁRÁS A SÁTORKŐPUSZTAI-BARLANGBAN

2012. május 26-28.

Folytatva a március közepén megkezdett munkálatokat, ezúttal még komolyabb eredményekről számolhatunk be. Ahogy azt az év elején elvégzett, majd tavasszal megismételt klimatológiai méréssorozat előre jelezte, kitartó és kemény munka után, május végén végre megadta magát az új szakasz.

Kutatóink három nap alatt a kutatás kiindulópontjául szolgáló terem aljzatának

üledékes kitöltését kibontva, relatíve kényelmessé tették a munkavégzést; már ami az új bejárat kitágítását, illetve a későbbiekben felfedezett ág feltöltődött törmelékének kitermelését jelentette.

Pünkösdhétfőn, 11 óra tájban végre sikerült annyira kitágítani a bejáratot, hogy azon át bejuthassunk az új részbe. Korábban ember nem járta, kb. 8 méter hosszú folyosót találtunk, aminek falait a barlang 1946-os felfedezéskori állapotára jellemző kiválások borítják. Nagyon szép, érintetlen, rostos szerkezetű gipszristályok, valamint borsókő figyelhető meg a falakon, a mennyezetet pedig limonitos kiválások, valamint kalcitlemezek borítják kazettás, vagy dobozszerű elrendezésben. Ezt a képződési formát boxwork-nek nevezi a tudomány.

Azt, hogy valójában egy új szakasz előszobájáról, vagy csupán csak egy teremről van-e szó, az elkövetkező hetek munkái döntik el. Jó jel, hogy az új rész aljzatát borító törmelék könnyen termelhető, valamint abban rések, üregek nyílnak meg. Ugyanakkor a mélyből feláramló levegő folyamatosan frissen tartja az egyébként kis légterű munkaterületet.

A falak borsóköves kitöltése szakértők szerint utalhat arra, hogy egykoron relatíve nagy légterű terem/járat lehetett itt, ami időközben feltöltődött.

Az elkövetkező hetek izgalmas, érdekes feladatot adnak tehát, amibe örömmel bevonunk másokat is, hiszen a segítség mindig jól jön.

A pünkösdi tábor résztvevői voltak:

Benedek Anikó, Benkovics Barna, Benkovics Molnár-Györgyi, Gyarmati György, Kőműves Sándor, Lieber Tamás, Mucsi Ibolya, Ostyáni János, Papp Béla, Szilvay Péter, Szvetnyik Csaba, Tóth István, Varga Árpád

Kutatásvezető: Nagy Sándor